

Den tilltänkta handboksrevisionen.

Årets kyrkomöte hade åtskilligt att beställa med liturgiska frågor. En hel del förslag hade framlagts motionsvis. Men de ledde icke till något resultat, i varje fall icke omedelbart. Kyrkomötets behandling av de liturgiska frågorna var dock icke rent negativ. Det uttalade sig för en allmän varsam handboksrevision — därvid då också de vid kyrkomötet framburna och diskuterade förslagen borde vederbörligen beaktas.

För min del ställer jag mig tämligen skeptisk i fråga om fördelen av detta beslut. Dels kan det ju onekligen tyckas att åtminstone somliga de föreliggande revisionsförslagen — t. ex. förslaget om ändring av dopformuläret — varit så pass omsorgsfullt förberedda och dessutom i så hög grad påkallade, att ett positivt beslut icke skulle behövt ligga utanför möjligheternas gränser. Och dels kan man nog överhuvudtaget ha skäl att känna sig tveksam rörande strävandet att söka bringa alla revisionsförslag ur världen genom en allmän, »slutlig» handboksrevision. Den som skriver dessa rader har redan för flere år sedan hävdadt, att det just icke är någon stor sannolikhet för att ett dylikt försök skall lyckas. År 1917 fingo vi en nyreviderad kyrkohandbok. Men detta hindrade icke, att det vid de följande kyrkomötena förekom en aldrig sinande ström av motioner i handboksärenden, flera väl än någonsin förut. Jag förstår mer än väl, att man kan tycka det vara besvärligt med nya handböcker gång efter annan och att man kan önska stabilitet. Men jag betvivlar möjligheten av att — utan skada för det kyrkliga livet — åstadkomma en för flera decennier framåt

fastlåst kyrkohandbok. Vi leva uppenbarligen sedan ett trettiotal år tillbaka i en period av liturgisk omdaning och denna omdaning hänger samman med ökad kyrklig livaktighet. Det är naturligt, ja, en inre nödvändighet att denna ökade livaktighet med växande sinne för gudstjänstlivet och dess former skall söka sig fram till liturgiska uttryck. Men lika uppenbart är att ett dylikt arbete icke gärna låter sig forceras och bringas till avslutning med ett enda slag.

Då nu emellertid kyrkomötet uttalat sig för en varsam revision, må man uttala den önskan, att den påtänkta revisionen verkligen kommer tillstånd samt att arbetet måtte anförtros åt män som på allvar önska att uträtta något i saken. Härtill skall jag för tillfället endast lägga ännu ett önskemål, vilket har särskild hemort i denna tidskrifts spalter, nämligen det att de kyrkomusikaliska synpunkterna måtte bli förträdde och komma till sin rätt vid handboksarbetet. Det hämnar sig alltid, när dessa synpunkter komma till korta — psalmboksfrågan är ett talande exempel. Handboken har ju livlig förbindelse med det kyrkomusikaliska. Jag skall här blott nämna ett par punkter, som i sammanhang med den tilltänkta handboksrevisionen torde böra beaktas. En sådan är litanian. Det får väl anses såsom något högeligen önskvärt, att denna gamla kyrkobön, som onekligen lidit av den föregående revisionen, blir föremål för en restaurerande överarbetning. En annan sak: det är önskvärt att otte- och aftonsånger understundom få utbytas mot mera liturgiskt-musikaliskt lagda matutiner och vesprar. Det sker ju också icke så sällan i

våra kyrkor. Men vore icke denna praxis förtjänt av att nu fastare infogas inom kyrkohandbokens ram? Detta är endast ett par exempel. Men redan de torde visa vikten av att de kyrkomusikaliska synpunkterna vinna tillbörligt beaktande vid en förestående handboksrevision.

Gustaf Aulén.

Liturgisk-kyrkomusikaliska strävanden i nutidens västerländska kristenhet.¹

Den romersk-katolska kyrkan.

I.

(Föredrag vid K. S. V:s liturgisk-kyrkomusikaliska kurs i Linköping den 28—30 juli 1924).

De senaste årtiondenas strävanden i liturgiskt och kyrkomusikaliskt hänseende inom den romerska kyrkan skulle vara ämnet för mitt föredrag. Från början vill jag då framhålla, att ett så oerhört vidlyftigt ämne naturligtvis blott ytterst kortfattat kan vidröras inom den kort tillmätta tiden av en timma. Det är därför ingalunda min avsikt att ens tillnärmelsevis eftersträva något slags fullständighet i uppräknandet av de många skiftande, icke sällan varandra korsande strömningar som röra sig inom den romerska kyrkan i dessa hänseenden. Utan meningen är att vi i stället skulle koncentrera oss omkring de stora, bärande tankarna i nutidens liturgisk-musikaliska utveckling. Vi föras därigenom vida bättre in i den romerska liturgiens anda. Vi få se det yppersta, som den romerska kyrkan för närvarande har att bjuda, det fördömliga; det som vi själva framför allt ha att lära av.

Innan vi övergå till vårt egentliga ämne, vill jag blott erinra om att kulten inom den romerska kyrkan spelar en långt mera framskjuten roll än inom den evangeliska. Roms kyrka är en kult-kyrka. Roms fromhetstyp är kultfromhetens. Kulten i dess olika former spelar för den fromme genomsnittskatoliken en roll så stor att vi protestanter knappast kunna göra oss en föreställning därom. Utan förbindelse med sin kyrkas kult känner han sig som israeliterna i Babel, när de hängde sina harpor på pilträden och gräto. Kulten är, andligen talat, den fasta marken under hans fötter.

Under sådana förhållanden har man anledning antaga att inom denna kyrka kyrkligt uppsving och liturgisk livaktighet på det närmaste sammanhånga. Roms under det senaste halvsekleet oerhört stegrade självmedvetande bör därför kunna avläsas också på det liturgiska området.

¹ Det är meningen att senare artiklar av skilda författare skola behandla: Tysklands evangeliska kyrka, Englands kyrka, Nordens kyrkor.